

D. Manuel Iglesias Grande, Sacerdote, Pastor e Mestre

JOSÉ PÉREZ DOMÍNGUEZ

Introducción

Fai uns días que me pediron o meu parecer sobre a posibilidade de publicar na revista *Rudesindus* algo do que eu tiña escrito en distintos medios sobre a figura de D. Manuel Iglesias Grande, sacerdote, vigairo de zona, amigo e mestre. Pedinlles un pouco de tempo para poñer en orden os escritos e facerlle unha introducción que, de algún xeito, dea unidade e cohesión aos distintos artigos.

A miña idea era, e sigue sendo, escribir distintos artigos que foran reflectindo a D. Manuel ao longo dos seus anos e ao largo da súa experiencia sacerdotal, pastoral e espiritual. Non me despido deste intento. Penso que será unha obra ben satisfactoria para min e de moito proveito para sacerdotes e segrares. Tempo ao tempo e todo se poderá levar a bo termo.

Este é o orde dos escritos que, a maneira de un todo, van agora xuntos. Aparece unha biografía de D. Manuel que nos axuda a ter unha visión de conxunta da súa persoa e da súa obra. «*D. Manuel Iglesias Grande, apuntes para unha biografía*».

Un segundo artigo sobre D. Manuel é o resultado de unha vivencia madurada, que me marcou moi profundamente na miña vida de candidato ao sacerdocio. Foron os tempos en que chegaba un cura novo a unha parroquia, chamada san Pedro de Muiños, e empeza a facer misión dun xeito novo e distinto ao acostumado. A un neno, que era eu, aquilo causoulle un forte impacto. «*Chega D. Manuel a parroquia de san Pedro de Muiños (Lembranza dun neno 1957 – 1967)*».

Un terceiro escrito relata a marcha de D. Manuel da parroquia de Muiños para terras de Entrimo coa finalidade de formar un equipo de sacerdotes, novidade para aqueles tempos, e que deu moito que falar. Hoxe tiñamos que ler con grande espírito crítico este artigo, pois forma parte da historia da pastoral da diocese de Ourense. «*D. Manuel, profeta e home «grande». Memorias de un aprendiz de crego (1967-1972)*».

Por último, un cuarto escrito correspóndese ca tarefa pastoral de D. Manuel en Celanova. «*D. Manuel Iglesias Grande e o seu irmán D. Cesáreo, fillos adoptivos da Vila de Celanova, ca dedicación dunha rúa (5 – V – 2003)*. O marco no que se ía desenvolver a cerimonia era en domingo e en tempo de Coresma. De aí as

referencias a Palabra de Deus no contexto de subida a Xerusalén como camiño necesario para resucitar con Cristo na Vixilia Pascual.

Claro que aquí hai que xuntar o labor pastoral de D. Manuel co traballo pastoral do seu irmán, D. César Iglesias Grande, que, a dicir da xente que concorda ca miña maneira de pensar, complementáronse perfectamente.

Pido desculpas por non facer unha actualización de cada un dos escritos. Xustificome ca premura do tempo a dispor.

1. D. Manuel Iglesias Grande¹, apuntes para unha biografía

A hora de facer unha aproximación a unha persoa é esencial ter unha visión de conxunto da súa vida. Tratándose de D. Manuel, tal visión resulta imprescindible, dada a enorme riqueza humana, pastoral e espiritual de tan eminente señor.. Esta é a razón que me levou a facer este apartado de «Apuntes para unha Biografía», co gallo de que me axude e axude a quen queira seguir este traballo de coñecemento agradecido.

Nace en Vilachá, parroquia de Vilar de Paio Muñiz (a Merca), o día 1 de Marzo do ano 1932. É o segundo de cinco irmáns, fillos de Consuelo e Cesáreo.

Bautismo: o día 9 de marzo do 1932 bautizase na parroquia de Vilar de Paio Muñiz, a Merca².

Seminario Menor e Maior: despois das primeiras letras na escola do pobo, ingresa no Seminario Menor de Ourense no mes de Outubro do ano 1943³. No Seminario Menor aprende as humanidades, moito latín e moito grego, para máis logo, despois de cinco intensos anos, pasar ó Seminario Maior. Isto aconteceu no curso 1948 – 49⁴.

Ordenado Sacerdote: O Sr. Bispo, D. Ángel Temiño Sainz ordenado sacerdote o día 26 de Xuño do ano 1955⁵.

Primería Misa: o día 10 de Xull do 1955. Xa estaba destinado APRA Celanova. Empeza agora as súas misións pastorais⁶.

Primeiras Parroquias: Celanova e Castromao: o día 30 de Agosto do ano 1955, dous meses despois da súa consagración, é nomeado coadxutor (vicario pastoral hoxe) de Celanova e encargado da parroquia de Castromao.

¹ . –Cfr. *Arquivo da Chancelaría* do Bispado de Ourense.

² . –*Libro IV de Bautismos*, f. 70. arquivo da parroquia de Vilar de Paio Muñiz.

³ . –Cfr. *Libro Iº de Calificaciones Finales*, cursos 1930.31 – 1947.48, p.107. Seminario Menor de Ourense

⁴ . –Cfr. *Libro de Matrículas*, cursos 1940.41 – 1975.76, folio 31. Seminario maior de Ourense.

⁵ . –Cfr. *Libro 3º de Matrículas de Orden* (1890 – 1961)ps.532 – 533, Obispado de Ourense.

⁶ . –Cfr. *Libro de Registro de Parroquias, Libro de Registro de Párrocos, Libro de Registro de Ecónomos*. Curia do Bispado de Ourense.

Muiños: Pouco máis de un año e D. Manuel é nomeado cura ecónomo da parroquia de San Pedro de Muiños, o día 26 de Setembro do ano 1956. Ó mesmo tempo é nomeado cura encargado da parroquia de Santa mariña de Cados. O día 10 de Febreiro do ano 1960 é nomeado párroco de san Pedro de Muiños.

Entrimo⁷: O día 1 de Setembro do ano 1967 toma posesión da zona de Entrimo como membro responsable e moderador do *Equipo de Pastoral de Entrimo*.

Equipo Pastoral de Entrimo: unha nova experiencia na Igrexa de Ourense para aqueles tempos. D. Manuel xunto co seu irmán, César, Manuel Nóvoa Blanco e Manuel Fernández Vidal inician n unha experiencia pastoral distinta en terras de Entrimo (Entrimo – Pereira -Illa e Manín).

Celanova: o día 22 de Setembro do ano 1972 é nomeado cura ecónomo de San Verísimo de Celanova. Máis tarde é nomeado tamén cura encargado da parroquia de Mourillós. Recibe o nomeamento de párroco o día 22 Novembro do ano 1985.

Vicario Episcopal: foi nomeado vicario episcopal en representación dos arciprestes: o día 25 de Outubro do ano 1991; cargo que desempeñará deica a súa morte.

Facultade de confirmar: o día 1 de Novembro do ano 1991 recibe a facultade de poder confirmar para, xunto cos demais vicarios, poder colaborar co Sr. Bispo, D. José Díez Reboledo, na administración deste sacramento da iniciación cristiá⁸.

A súa morte: o día 4 de Novembro de 1994, tras longa e penosa enfermidade, cargando ca cruz da dor coma Xesús, camiño do Calvario, entregou o seu espírito en favor de tódolos seus.

Día do seu enterro o día 6 de Novembro de 1994. Celanova enteira cerrou para asistir ós funerais do seu pastor.

2. Chega D. Manuel a parroquia de san Pedro de Muiños (Lembranza dun neno 1957-1967)

Un sacerdote novo, case que de estrea, chega á parroquia de San Pedro de Muiños, tras breve hospedaxe na vila de Celanova. Corría o ano 1957. Muiños era, e segue sendo, eminentemente rural, illado do mundo, sen apenas comunicacións, con tódalas virtudes e tamén cos defectos de ter un pobo, Mugueimes, autosuficiente, pois tiña médico, farmacéutico, veterinario, escola e moitas tabernas.

Resúltame pracenteiro volver a miña nenez cando tento dar un testemuño do benquerido Don Manuel. Esta entrada no túnel do tempo xermolou no meu espírito cando fun coñecendo os síntomas dunha enfermidade que, pasado o tempo, e non moito, vería a ter un fatal desenlace.

⁷. –Cfr. *Libro de Registro de Parroquias*, nº 217. Curia do Bispado de Ourense.

⁸. –Cfr. *Libro de Registro de Oficios y Cargos de la curia diocesana de Orense*. Fol.22.

¿Por ónde empezar a tarefa pastoral? Eu, dende a perspectiva do tempo, supoño que sería a pregunta que se fixo o novo sacerdote, atopándose con tantas urxencias e todas tan prioritarias. Só recordo que, coa súa chegada e da noite para a mañá, os nenos da parroquia comezamos a dar voltas ó redor da casa parroquial, a brincar confiados en que faría acto de presenza en calquera momento o Sr. Cura e, por qué non, a facelas trastadas propias da nasa idade ante o enrabeamento da súa serventa, Celsa. Só sei que, case sen decatarnos, tódolos nenos asistiamos á catequese co gallo do fútbol, de algunha excursión ou de algunha romaría á que nos ía levar aquel Cura. Foi a maneira que tivo de chegar por aquel entón a tódalas familias e de coñecer en profundidade os problemas das xentes da súa ben querida parroquia con carencias culturais, económicas, psicolóxicas e tamén, e eran as que máis lle preocupaban, espirituais.

A reitoral de San Pedro de Muiños convértese nunha pequena universidade : empeza a súa andaina unha escola de adultos. No ano cincuenta e sete aquilo causou grande sorpresa entre homes e mulleres; pero máis entre os pequenos, que lle tomabámolo pelo ós avós que, guiados polo Sr. Abade, querían aprender a ler e a escribir. Sumar e, sobre todo, restar sabíano ben polo pouco que nos podían ofrecer. A anos vista comprendemos que a verdadeira evanxelización leva consigo a promoción humana, cultural e tamén intelectual das xentes. Pero, enseguidiña, os rapaces decatámonos de que aquilo ía en serio. Os nosos pais e nais, pola calada, falaban do colexio das Monxas (Ourense para nos no ano 57 quedaba moi lonxe). Queríannos mandar a estudar. Sen tempo para pensar, no ano 58, despois de un verán de presentes e futuros de indicativo, de quebrados e raíces cadradas, de cartilla por activa e por pasiva e maila perifrástica, un ano despois da chegada do Sr. Cura, rematou a nosa paz aldeán e vímonos, sete ou oito nenos, de súpeto, metidos en pupilaxe no Seminario. As nosas amigas pasáralles algo parecido; estudaban nas monxas.

Foi tan forte o impacto daquela promoción estudantil que, aínda hoxe, os pais e nais seguen tendo preferencia polo colexio dos curas e das monxas para os seus fillos.

Ninguén estaba tranquilo coa nova dinámica do Sr. Abade. Os mozos e mozas tiñan que cantar no coro e preparar algunhas veladas. Os de mais idade facían reunións na reitoral (aínda recordo un nome pintado nunha esquina fronte a estrada con letras vermellas: «Cuartel Este de San Pedro, Muiños»; coido que restos doutros tempos). Eu non sabía de qué se trataba. Hoxe caio na conta de que eran os movementos daquel entón: as Fillas de María, as Semanas Impacto ou os concellos da xente que, co pedáneo ó fronte, estudaban có Sr. Abade á traída da luz, as pistas de cara ós pobos, a súplica de máis coches de liña, a canalización das augas.

Estaban de moda os primeiros venres e sábados de mes. As igrexas enchíanse de fieis para a confesión, para ouvir misa, daquela, e para a comunión.

Arriba, con motivo da visita a Celanova do Nuncio da Súa Santidade, Don Manuel Iglesias dalle a bicar a Cruz das Reliquias. Abaixo, nunha celebración familiar.

Pero non lle faltaron quebradeiros de cabeza a D. Manuel. Como bo Pastor da súa grey el sabe que hai problemas en moitas familias, algunhas viven en situacións irregulares. Na xerga clerical, son os problemas da falta de comunicacións e da «raia». ¿Cómo axudar a estas familias a encontrar a paz e o amor? Sabe, o Sr. Cura, que non pode facelo directamente. Por iso prepara unha gran misión para o ano 62. Tivo un éxito moi grande. Hoxe é recordada polos máis vellos con ilusión e ledicia. D. Manuel, pasado algún tempo, cre chegado o momento de por en sintonía co Evanxeo e coa doutrina da igrexa a todas aquelas familias. Pero tivo que sufrir e cargar coa cruz das críticas máis acedas naqueles primeiros momentos.

Coa despedida de D. Manuel márchansenos moitos secretos cara o ceo. Había moitas familias en pobreza real, tanto material como espiritual. Os seus pais e os seus irmáns gardan secretos de axudas caladas, solidarias, porque el así o quería.

No tempo das vacacións os estudantes (sinónimo de seminaristas) acudiamos á cita obrigada co Sr. Cura: recuperar uns, repasar outros, profundar algúns, preparar novos temas... convivir entre todos. O trato cos seminaristas era extraordinario. Coa súa «Vespa» (a moto de moda naqueles tempos) viña na nosa procura para levarnos ás festas do contorno. Teño que salientar que os seminaristas eramos sempre os convidados preferidos de tódolos curas do concello (daquela eran oito en Muiños). ¡Cómo pasa o tempo! Na parroquia de Muiños, cabeza do Arciprestado, tiñan reunións mensuais os señores abades para rezar e estudar. Nós, os estudantes, xa sabiamos que pola tarde había guerra contra os Srs. Abades; dura e forte competición deportiva balompédica, na que case que sempre gañabamos.

D. Manuel era moi acolledor. Os compañeiros sacerdotes acudían a el para todo e con toda a confianza do mundo. Os seminaristas na súa casa sentíamonos na nosa casa. Todo o mundo encontraba nel o agarimo e o amor que ía procurando.

Recordo, desde o «túnel do tempo», que unha tarde, despois de axudarlle a cargar no coche do meu pai a «mudanza» que levaba para Entrimo, unha muller preguntábame: «por qué choras». Respondínlle: «marchou D. Manuel». E os dous quedamos chorando.

3. D. Manuel, profeta e home «grande». Memorias de un aprendiz de crego (1967-1972)⁹

Década de moitas promesas:

Era a década dos sesenta. ¿Lembrádesvos? Eu non comprendía moitas cousas, pero tiña boa vontade. Era a década prodixiosa: a gabardina e maila bicicleta deixaban paso a minifalda e os pantalóns acampanados ó son da «yenka» e «de las flechas del

⁹. –Tempo que durou o Equipo Pastoral de Entrimo.

amor»; no mundo dos estudantes, explosión do Maio do 68 en Francia ca petición de «a imaxinación ó poder»; os españois e sobre todo os galegos, camiñaban cara Francia, Suíza, Alemaña, Holanda, buscando un porvir; rara era a casa que non tivese pai, mai, ou ámbolos dous, no estranxeiro como emigrantes; no eido da economía, a nosa nación empezaba a medrar grazas a emigración; o «seiscentos» convértese no sinal dunha clase media que se vai fortalecendo e medrando; na política, España empeza a espertar dun longo sono ca creación de grupos e asociacións que máis tarde resultarán ser partidos políticos, con reunións nas sancristías e nos soterrados dos bispados de xente que máis logo será importante e cás escaramuzas que de vez en cando desencadeaban os «grises»¹⁰, por mor dos «estados de excepción»; no ámbito eclesiástico, levouse a bo termo o concilio Vaticano II como resposta a necesidade do «aggiornamento» da Igrexa; o Papa, Paulo VI tiña publicado a encíclica *Ecclesiam Suam*; na España a *Asemblea Conxunta de Bispos - Sacerdotes*¹¹ provocou unha profunda convulsión nos ambientes eclesiásticos; na nosa terra empézase a preparar o Concilio Pastoral de Galicia; a Igrexa española esperta e busca independizarse e axudar ó que máis tarde sería a transición. Ben mereceu a pena. A selección española gáñalle a Rusia e o Real Madrid segue a dar algunhas satisfaccións polos estadios de Europa. A guerra fría entre as grandes potencias segue a ser lei de vida e na carreira espacial, o home chega a lúa.

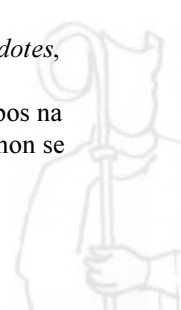
D. Manuel e os Equipos de Pastoral:

¿A qué ven esta viaxe ós anos sesenta, cando o que tentamos é homenaxear a D. Manuel no día da entrega do premio que leva o seu nome? D. Manuel visitaba con frecuencia o Seminario e estaba o tanto das ilusións e das novas correntes de pastoral dos moradores de Vistahermosa. Quero que saibades que os seminaristas de Ourense tamén viviamos a década prodixiosa e viviamos os cambios, as transformacións, os novos ideais, tamén as rebeldías, os soños e proxectos de futuro. Una pregunta que nos faciamos os seminaristas era: ¿cómo ser sacerdotes para este novo mundo, que estaba a emerxer? Precisamente na década dos sesenta, nos seminarios, cheos de «estudantes», nacen grupos por afinidades de pensamento, de amizade, de proxectos pastorais ou espirituais, como punto de partida para unha pastoral de conxunto. Eu mesmo formei parte de algún de aqueles grupos. Os equipos de pastoral¹² empezaban a soar coma o método máis avanzado para a nova pastoral da Igrexa.

¹⁰ . –Os grises eran a Policía Armada, hoxe a Policía Nacional.

¹¹ . –SECRETARIADO NACIONAL DEL CLERO, *Asamblea Conjunta Obispos-Sacerdotes*, BAC, Madrid, 1970. Agotada.

¹² . –¿Qué era o *Equipo de Pastoral*? O Equipo de Pastoral, novidade para aqueles tempos na pastoral de Ourense e de España, consistía nun grupo de sacerdotes (naqueles tempos non se

O Equipo Pastoral de Entrimo:

Cinco «estudantes»¹³, que logo quedaron reducidos a tres, no seu período de convictorio (para os profanos prácticas de carreira), preséntanse ó seu Director¹⁴ e pídenlle que faga as pertinentes xestións ante o Sr. Bispo, D. Ángel Temiño Sáinz, para poder formar un Equipo de Pastoral e ser enviados a unha zona da diocese. Convencer ós formadores non era tarefa fácil; convencer o Sr. Bispo era ardua e difícil labor; así pensábamos os estudantes¹⁵. Estaba en xogo a prudencia, os temores e a madurez dos candidatos para iniciar este tipo de experiencias. Sen falar con eles, D. Ángel Temiño Sáinz proponlle a D. Manuel a posibilidade de formar equipo cos novos sacerdotes e ser o coordinador e responsable dos mesmos. D. Manuel era un gran aval para o Sr. Bispo e ofrecíalle a experiencia necesaria para empresa de tanta novidade en Ourense. Mentres eles andaban de vacacións alá polo Norte de África, D. Manuel ten que pensar, rezar e consultar para logo poder decidir.

D. Manuel, «profeta e grande»:

D. Manuel chegara a Muiños, precedido de moito prestixio pola súa entrega no traballo e polo seu bo facer; en Muiños este prestixio foi a máis pola comunión cos compañeiros sacerdotes, pola súa xenerosidade cos pobres, pola súa entrega as xentes tanto na preparación humana, coma na formación intelectual e cristiá. ¿Cómo embarcarse nun proxecto sen experimentar, facéndolle caso a tres neo-sacerdotes?¹⁶. Aquí é onde se coñecen os homes grandes e os profetas. D. Manuel, ó tanto das correntes pastorais de aquel tempo, vendo a marcha dos acontecementos, coñecendo as sensacións dos novos seminarios, despois de consultar cos seus amigos e

pensaba noutras posibilidades), que, querendo dar respostas pastorais novas ás novas situacións creadas, estudian un proxecto común a realizar nunha zona da diocese e con unha axeitada metodoloxía; para os tempos de hoxe trataríase de dar prioridade a unha pastoral de evanxelización sen desatender a pastoral de conservación, aínda que sen gastar moitas forzas nela. Nos anos sesenta e nunha Igrexa eminentemente cultural e reacia a calquer cambio, podemos supoñer o que aquilo significaba de aplauso e tamén de dura crítica. Na diocese de Ourense, por estas datas, houbo os seguintes Equipos de Pastoral: Ribadavia con tres sacerdotes (1967), Arnoia con dous sacerdotes(1967), Entrimo con cuatro sacerdotes(1967), Arzádegos con tres sacerdotes(1968) e Sas de Penelas con tres sacerdotes (1968).

¹³ . –Vidal, Blanco e César; Manuel Menor e Enrique Estévez, que non se integraron no Equipo.

¹⁴ . –Era D. Bruno Fuentes Blanco.

¹⁵ . –O Sr. Bispo, D. Ángel Temiño Sáinz, era visto coma un home tradicional e reacio a calquer innovación. Neste caso, ca súa actuación, veu a demostrar todo o contrario: acepta a proposta da nova pastoral.

¹⁶ . –A crítica a novidade pastoral expresábase con apelativos ós compoñentes dos distintos Equipos de Pastoral: «os tres mosqueteros», «os socialistas», «os renovadores do mundo», «os que andan o seu»...

compañeiros, responde afirmativamente. ¡O futuro do traballo da Igrexa na nova sociedade non pode ir por outro camiño!

Eu, por ser de Muiños e por ser aprendiz de cura nestes tempos, vivín aqueles intres con paixón, con expectación e con moita ledicia. Á volta das vacacións dos tres autostopistas¹⁷ (Blanco, Vidal e César) D. Manuel comunicalles a noticia; infórmaos de cómo o Sr. Bispo aceptara o seu proxecto (eles no saían do seu asombro), e de cómo lle propuxera facer equipo con eles. E, por suposto, que estaba disposto a marchar. Todos eles eran coñecidos de D. Manuel por seren condiscípulos do seu irmán César e por ter tratado con eles moitas veces.

Moderador e coordinador do Equipo de Pastoral:

Foi tempo de moito traballo e estudio.

-¿Cómo artellar un Equipo de Pastoral? Empezaron as reunións, intensificáronse os encontros.

-¿Para qué zona da diocese?. As terras de Entrimo víñanlles que nin pitadas. Estaba sen párroco polo pasamento de D. Olegario¹⁸. A Illa era parroquia de tránsito para os novos curas. D. Manuel Machado Prieto acababa de irse para Estados Unidos. Só era preciso remover ó sacerdote de San Salvador de Manín, D. Francisco López Lozano. Cousa que se fixo, mellorándoo e nomeándoo ecónomo de San Xoán de Baños de Bande¹⁹.

-Foi tempo de moita oración: os proxectos dos homes rematan axiña; os proxectos de Deus son os que perduran. ¿É cousa de Deus ou simple realidade de moda?. ¿Ten a Igrexa necesidade deste novo sistema de facer pastoral ou é algo innecesario ou carente de sentido?. Era preciso rezar, discernir, clarificar e decidirse con coraxe e moita xenerosidade.

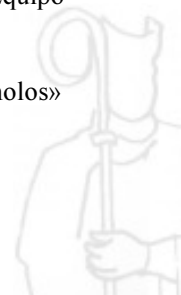
-Un problema a resolver foi o da residencia: ¿Onde residirán os membros do Equipo?. Como D. Manuel vivía en Muiños cos seus pais, Consuelo e Cesáreo, decidiron que en Entrimo vivirían os irmáns cos seus pais; e na Illa vivirían D. Manuel Nóvoa Blanco e D. Manuel Fernández Vidal²⁰, namentres axeitaban a casa de Aceredo, onde residirían máis tarde.

¹⁷ . -Na década dos sesenta estaba de moda o facer autostop. Non había os problemas de hoxe. A xente era moi confiada e solía resultar ben a experiencia, sobre todo para poder viaxar os estudantes sin cartos.

¹⁸ . -D. Olegario Blanco Rodríguez morreo o 29 de decembro do ano 1966. O coadjutor, D. Juan José Rumbao Requejo, estaba levando moi ben a parroquia. Dise que, de non ter ido Equipo para Entrimo, el sería o párroco.

¹⁹ . -Hai que dicir que a zona prestábase para unha tarefa común.

²⁰ . -Foi sabia decisión. Ben é certo que a Sra. Consuelo e o Sr. Cesáreo querían ós «Manolos» como si fosen seus fillos. Isto téñollo ouvido da súa boca a eles.

-O fondo común foi o sistema elixido por unanimidade por eles; un grupo, que se prece, debe facer proxecto de vida e pastoral común e debe ter tamén fondo común. Eles, dende o principio acordárono así, como tamén acordaran rezar, pensar e reflexionar xuntos o pertinente a pastoral e o bo funcionamento do grupo.

Nova Evanxelización

Eu era «como da casa». Convivín con eles en moitas ocasións e funme iniciando naquel xeito de facer pastoral²¹. Marchan para Entrimo o día 1 de Setembro do ano 1967. En Entrimo traballaron arreo. Custoulles barro e fariña. Os novos proxectos, non sempre eran ben entendidos pola xente e polos compañeiros derredor.

Reuníanse dúas veces a semana: o traballo a coordinar era moito, sobre todo nun principio. Homilías, esquemas de reunións, temas de formación, avisos, respostas pastorais a situacións diversas, estudo da problemática social que ía xurdindo co espertar da xente e cos inicios do encoro de Lindoso (precios das fincas, das casas, dos muiños, dos aserradeiros...). Calquera freigués de calquera parroquia sabía de que se predicara nas outras comunidades e coñecía os avisos que se daban e os consellos que impartían.

O tempo non chegaba a nada: o catecismo, as reunións ca mocidade na Illa e na Terrachán²², as reunións cas mulleres, as reunións cos homes; era o dinamismo de unha Igrexa nova: Eu participei en moitas dequelas reunións, cheas de ilusión e compromiso.

Eran tempos de censura governativa. Entre o 67 e o 72 houbo algún ano vivido en «estado de excepción». No seu afán de concienciar as persoas na doutrina social da Igrexa votaron man das encíclicas²³, *Mater et Magistra* e *Populorum Progressio*, e reunían os pobos nas capelas, nas tabernas e, cando a autoridade non lles permitía reunirse na praza, ían a Igrexa parroquial. Eles tentaban ensinar e vivir a fraternidade. A Garda Civil de Entrimo tiña a obriga de asistir ás súas reunións e dar conta a superioridade. Constituíanse comisións en cada pobo. Por causa delas xurdiron algúns problemas, pois a autoridade «vixiante» quería ver máis alá do que realmente era, identificando tales comisións co que estaba a xurdir no eido político e sindical baixo o nome de *Comisións Labregas*.

²¹ . –Os señores curas traballaban a pastoral vocacional de xeito personalizado e moi familiar.

²² . –Organizábanse representacións teatrais, competicións deportivas, festas; algúns facían cursiños de cristiandade, as mozas aprendían cociña. Na Terrachán os mozos e mozas construíron cas súas máis o local de reunións no soterrado da casa parroquial.

²³ . –Algún membro do grupo comentábame como os temas eran altísimos para aquela xente e, nembargante, levaron adiante a formación sobre a doutrina social da Igrexa.

Na pastoral funeraria o Equipo decidiu suprimir os responsos e tamén os aranceis tanto nos enterros coma nos cabodanos pola «ofrenda» dentro da misa. Era unha opción litúrxica, catequética e espiritual moi mellorada. Aínda que a decisión pastoralmente era boa²⁴, foron moi criticados.

Unha Bafarada de aire fresco:

O Papa, Xoan XXIII, ó convocar o concilio Vaticano II, quería abrir as xanelas para que unha bafarada de aire renovado alentase a Igrexa. Tiña a vontade de que fora realidade o que máis tarde afirmaría a constitución do concilio Vaticano II, *Gaudium et Spes*:

«os gozos e as esperanzas, as tristuras e mailas mágoas do noso tempo... son os gozos e as esperanzas, as tristuras e mailas mágoas dos discípulos do Señor»²⁵.

Unha desas xanelas abertas pretendían ser os Equipos de Pastoral para a Igrexa particular de Ourense: a bafarada de «aire fresco» que estaba a precisar. Pero, polas desviacións de uns, pola falta de compromiso personal e polos individualismos de outros, non foi posible levar adiante realidade tan oportuna. Terían sido o revulsivo dunha pastoral que estaba precisando actualización para dar no tempo xusto as respostas xustas que o mundo estaba agardando.

D. Manuel axudou a escribir na Diocese de Ourense unhas páxinas esperanzadas e, o mesmo tempo, proféticas. Foi home capaz de «ler os signos dos tempos» e foi home «grande» para des instalarse e marchar alá onde a Igrexa o precisaba.

4. D. Manuel Iglesias Grande e o seu irmán D. Cesáreo, fillos adoptivos da Vila de Celanova, ca dedicación dunha rúa (5 – V – 2003)²⁶.

Excelentísimas e Dignísima Autoridades, irmás e irmáns ben queridos: Permítanme dirixírllela palabra neste día grande en que acaban de nomear fillos adoptivos de Celanova ó finado D. Manuel Iglesias Grande e o seu irmán, D. César. Por miña parte, fágoo con moita lelicia e pracer.

Estamos a celebrar o tempo da coresma, que é o tempo oportuno para a nosa salvación, que Deus nos ofrece. É un tempo cheo de símbolos e sinais que nos van

²⁴ . –Esta maneira de facer afectoulle moi negativamente a un sacerdote «de radio». Déronse conta e incorporárono as celebracións, segundo as costume en uso. Nunca en Ourense foi posible chegar a un acordo en pastoral funeraria a hora de reducir o número de sacerdotes e a hora de entender os aranceis, superando a visión da xente de «vivir a conta dos mortos».

²⁵ . –Constitución do concilio Vaticano II, *Gaudium et Spes*, 1.

²⁶ .- No quinto domingo de cuaresma: Xo.12, 20 – 33.

levando da man ata incorporar as nosas vidas a Cristo, o Salvador do Mundo. Deste xeito as probas do deserto, as augas creativas e transformadoras, o lume vivificador, o templo do culto «en espírito e en verdade»..., todo nos está convidando a vivir o sentido penitencial da vida e a practicar o sacramento do perdón, como camiño necesario para resucitar con Cristo na Vixilia Pascual.

Neste quinto domingo de coesma Xesús dinos que «chegou a hora de que sexa glorificado o Fillo do Home». E engade: «évos ben certo: se o gran de trigo cae na terra pero non morre, quedará el só; pero se morre, dará froito abondoso» (Xo. 12, 20 – 33). Pola nosa formación relixiosa e cristiá todos sabemos que se está a falar de cómo nos salva morrendo e resucitando. E Xesús segue ata complicárnola vida a todos: «se alguén quere servirme, que me siga; e alí onde eu estou, estará tamén o meu servidor». Doutro xeito, hoxe tócanos a nós, os cristiáns, facer que a salvación xa conseguida por Cristo, chegue a tódolos corrunchos da humanidade. Pero sen esquecer que o camiño a seguir non pode ser outro co que Xesús nos sinalou. «Se os cristiáns souberamos asumir con xenerosidade, as penas, os fracasos, os sufrimentos das enfermidades e da mesma morte, veríamos florecer ó noso derredor unha luz, unha esperanza e unha vida sen fin. A Vida nova xa estaría presente en nós.

«Dar froito abondoso», «ser grans de trigo enterrados», «seguir ó Señor polo camiño do servizo ós demais». Pero, ¿non é isto o que fixeron os hoxe declarados «fillos adoptivos» da Vila de Celanova perante máis de trinta anos ó servizo do Evanxeo e das súas xentes?

Algo que sempre me chamou a atención foron as grandes relixións da humanidade (hinduísmo, budismo, xudaísmo, islamismo, a mesma relixión cristiá ortodoxa), porque manifestan a súas experiencias relixiosas e oracionais unindo corpo e alma. Así, non nos resultan estrañas as reverencias, nin as prostracións, nin as veneracións... Toda a persoa sinte, vive e expresa a súa relixiosidade. Os cristiáns católicos estamos a utilizar só parte da nosa persoa para vivir a fe e isto ten graves implicacións para a fe e maila vida: rezamos só ca cabeza, damos a esmola e axuda ós necesitados con boas intencións e amamos ós irmáns tamén por caridade.

¿A qué ven todo isto de unir corpo e alma, espírito e materia?. Xesucristo salvounos ós seres humanos na súa plenitude, non como corpo ou como espírito. E coma Xesús os seus ministros ten que facer o mesmo, tanto na súa vida persoal coma na acción pastoral. En Celanova, dende fai 31 anos, os sacerdotes foron servidores da Boa Nova e máis das xentes en corpo e alma. Nos primeiros anos falábase do cura novo e de D. Manuel; máis tarde falábase do cura da Igrexa e do cura das rúas, da mocidade e do teatro. O tempo foi pasando e a xente comentaba: ¡que ben se complementan D. Manuel e o seu irmán, D. César! Cada un de acordo cos seus anos, cos seus carismas e calidades foron servidores da Vila coma unha só persoa.

Traíano aprendido de Entrimo e puxérono por obra en Celanova: facer a nova evanxelización significa compaxinar o antigo co novo en corpo e alma. É necesaria a catequese, as homilías ben preparadas, as novenas, os preceptos; son precisos os grupos, os movementos e as asociacións... ¿Pero só iso? ¿Non hai que chegar a tódalas xentes e espazos?. Compre traballar ca mocidade nos colexios, no teatro, nos coros e danzas, no deporte, nas procesións da Semana Santa ou dos Farois, nas rúas debuxadas con flores para ó Corpus, no deporte... Compre traballar cos nenos e facer tódolos anos para eles un campamento nas Rías Baixas. Compre renovar a comunidade parroquial e todo o arciprestado. ¿Por qué non unha misión popular para toda a bisbarra?. Os alonxados da Igrexa están a converterse en preocupación para ós seus pastores. ¿Por qué non lles dar a coñecer a relixión cristiá perante o arte, nos seus diversos estilos, mediante a iconografía do Mosteiro, a través música polifónica e do órgano recuperado, ou a través dos ornamentos sagrados?. ¡Qué fermoso e resplandecente está a quedar o templo do mosteiro, cos seus retablos, ca súa sancristía, restaurados e recuperados. Irmáns, todo isto son os froitos dos graos enterrados, que dan froito abondoso. E ¡Celanova comprendeu a preocupación dos seus sacerdotes polo Mosteiro e a súa Igrexa e por iso colaborou xenerosa!

Administrar con xenerosidade a graza sacramental como unha sola persoa. Administrar o bautismo e a penitencia, facer as primeiras comunións, as confirmacións e mailas vodas, a unción de enfermos.... ¿Pero só iso? A sociedade está cambiando. É preciso dar unha formación axeitada ós tempos: van xurdindo as catequese pre sacramentais para os pais dos catecúmenos no bautismo, na primeira comunión, na confirmación... Afíanzanse os cursiños prematrimoniais para os noivos e, consecuentemente, fai a súa aparición a escola de pais, que tan boa acollida estar a ter. «Se alguén quere servirme, que me siga; e alí onde eu estea, estará tamén o meu servidor». A liturxia cas súas celebracións festivas sempre se viu cumprimentada polo agarimo e pola animosidade de tódolos sacerdotes da comarca.

Na Igrexa a acción caritativo social é a proba máis clara de que a fe é viva e comprometida. Por iso hai en Celanova Caritas parroquial, que, na zona, ven funcionando como Caritas Arciprestal. Cada primeiro domingo do mes faise colecta en tódalas parroquias para esta institución benéfica. ¿Pero só iso? ¿E qué facer cos máis vellos, cas persoas que viven en soidade, cos enfermos ou impedidos psíquicos ou físicos?. Para iso está a residencia de San Carlos, para iso está o novo proxecto de Mourillóns. «Dar froito abondoso enterrando a propia vida polos irmáns a quen hai que evanxelizar».

Irmás e irmáns ben queridos: D. Manuel deulle espírito a todo este corpo; D. Cesáreo deulle corpo a todo este espírito». Coma unha soa persoa «deron froito abondoso».

Pero toda esta ampla e variada realidade non é resultado do só traballo humano. Fai falla a graza de Deus para iluminar, empuxar e dar forzas a tarefa pastoral tan ampla. Permitídemme que olle ó ceo e contemple o titular desta parroquia, San Rosendo, cos seus ben queridos amigos, D. Manuel e Anxo ó seu lado, sorrindo, porque, ca xenerosidade destas xentes e ca súa intercesión, fixose realidade o que no seu himno se canta: Celavella ven de convértese en Celanova.

Non quero esquecer ás institucións civís: sen o Concello, sen as Delegacións, sen as Consellerías, moitas destas cousas non se poderían ter feito. Pero tamén é ben certo que as mesmas institucións, sen as persoas apropiadas, que saiban, se comprometan e amen ó pobo, non poden facer cousa de proveito. D. Manuel e D. Cesáreo, souberon, comprometéronse e amaron a Celanova e por iso Celanova, recoñecida, tivo a ben nomear ós dous irmáns fillos adoptivos, dedicándolle unha rúa.

No nome do Sr. Bispo, no meu nome propio como Vicario de Pastoral, no nome da Igrexa diocesana, moitas grazas ó Excmo. concello de Celanova e ás súas xentes por ter concedida tal distinción a D. Manuel e a D. Cesáreo. Grazas ó Ceo polas boas noticias da súa Igrexa ¡Que Deus llelo pague a todos!

Conclusión:

Velaí o resultado de ganduxar remendos para compor unha capa que lle sirva ao noso persoeiro, D. Manuel Iglesias Grande. A capa rematada non lle queda tan perfecta como si a peza fora cortada para el dende o principio. Malo será que non deamos rematada. Pero coído que nos vai servir para ir descubrindo a inmensa riqueza espiritual, pastoral e sacerdotal do noso amigo e mestre, D. Manuel.